

ინოვაციური ურთიერთობების განვითარება საქართველოში ევროკავშირში არსებული სტანდარტების გათვალისწინებით

თინათინ გუგეშაშვილი

ასოცირებული პროფესორი, ბიზნეს ადმინისტრირების დეპარტამენტი,
აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ქუთაისი, საქართველო

THE DEVELOPMENT OF INNOVATIVE RELATIONS IN GEORGIA WITH THE EU STANDARDS

Tinatini Gugeshashvili

Associated Professor, Business administration department,
Akaki Tsereteli State University, Kutaisi, Georgia

SUMMARY

Presented work is an original research study dedicated to the development of competitive relations in the EU and its actual and practical issues. Based on the latest literary sources and rich factual material in the article, the issues related to the development of competitive relations in the European Union and Sakrebulo are consistently researched.

Georgia is trying to establish a decent place among developed countries, especially the European Union. All active economic agents of the country - private sector companies, state structures, civil and academic communities and the majority of citizens hope that the country will become part of European economic integration sooner or later. At the same time everyone understands that there are a number of acute issues in the agenda that can not make this integration impossible. Among these issues is one of the most pressing issues in compliance with national products as the main requirements of the European Free Market, as well as the global market conditions.

საკვანძო სიტყვები: კონკურენცია, ევროკავშირი, სტანდარტები, ინოვაციური ეკონომიკა.

* * * *

საქართველოს სტრატეგიები, ინსტიტუტები და საბაზრო ნორმები ეტაპობრივად უახლოვდება ევროკავშირის სტანდარტებს. საგარეო პოლიტიკა მიზნად ისახავს მტკიცე, ურთიერთსასარგებლო პარტნიორობის ჩამოყალიბებას ჩვენი რეგიონის ქვეყნებთან და მის ფარგლებს გარეთ.

ამრიგად, კონკურენციის პოლიტიკის ყოვლისმომცველი სტრატეგიით საქართველოს მთავრობა გამოხატავს პოლიტიკურ ნებას, ჩამოაყალიბოს თანამედროვე კონკურენციის პოლიტიკა, მოიყვანოს საქართველოს კანონმდებლობა საუკეთესო საერ-

თაშორისო პრაქტიკასთან შესაბამისობაში. უწყებათაშორისმა სამუშაო ჯგუფმა შეიმუშავა სტრატეგია და სამოქმედო პროგრამა შესაბამის სამინისტროებსა და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობით. ზემოთაღნიშნული ზომების გატარების შედეგად მოსალოდნელია: ეკონომიკური ზრდის სტიმულირება და ქვეყნის ეკონომიკური განვითარება: მოკლევადიან პერსპექტივაში მშპ-ს ზრდა 1,7%-ით, ხოლო გრძელვადიან პერსპექტივაში 4,3%-ით; მოკლევადიან პერსპექტივაში ექსპორტის 9%-ით, იმპორტის 4,4%-ით, გრძელვადიან პერსპექტივაში კი ექსპორტის 12 %-ით, ხოლო იმპორტის 7,5%-ით ზრდა.

ყოველივე ამის შედეგად საქართველოში იქნება ევროპული დონის სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის ეროვნული ინფრასტრუქტურის სისტემები, რაც ხელს შეუწყობს ქართული სასოფლო-სამეურნეო და ინდუსტრიული პროდუქციის თავისუფალ განთავსებას ევროკავშირის ბაზარზე და ასევე, ადგილობრივ ბაზარზე უვნებელი და უსაფრთხო პროდუქტის მიწოდებას.

„ასოცირების შესახებ შეთანხმება“ არ ითვალისწინებს ევროკავშირში განხორციელებას, თუმცა, შეთანხმება ევროკავშირთან და მის კანონმდებლობასთან (აცქუს) დაახლოვების იმდენად მაღალ დონეს მოიცავს, რომ მისი ეფექტიანი განხორციელება, ფაქტობრივად, შეუქცევადს ხდის ქვეყნის ევროპეიზაციის პროცესს. „ასოცირების შესახებ შეთანხმება“ მიზნად ისახავს ევროკავშირთან პოლიტიკურ ასოცირებასა და ეტაპობრივ ეკონომიკურ ინტეგრაციას. შეთანხმება საქართველო-ევროკავშირის მომავალი ურთიერთობების გრძელვადიან საფუძველს ქმნის. „ასოცირების შესახებ შეთანხმების“ პრეამბულაში ნათქვამია, რომ მხარეთა საერთო სურვილია, შემდგომში განავითარონ, გააძლიერონ და გააღრმავონ ურთიერთობები ამბიციური და ინოვაციური გზით; „ასოცირების შესახებ შეთანხმება“ არ შეზღუდავს და ღიას დატოვებს ევროკავშირსა და საქართველოს შორის ურთიერთობების სამომავლო პროგრესული განვითარების გზას.

საბაჟო სფეროში რეგულაციები დაუახლოვდა ევროკავშირის პროგრესულ რეგულაციებს. წარმატებით დაინერგა ესტონეთის საგადასახადო სისტემის მოდელი საქართველოში, განხორციელდა მჭიდრო თანამშრომლობა საქართველოსა და ევროკავშირის საბაჟო ადმინისტრაციებს შორის, რაც

ხელს შეუწყობს საქართველო-ევროკავშირის შორის ექსპორტ/იმპორტის პროცედურების გამარტივებას, გამჭვირვალე და პროგნოზირებადი გარემოს შექმნას.

ამრიგად, მდგრადი განვითარების მისაღწევად საქართველოს კერძო სექტორმა უნდა გაიზიაროს სტანდარტების ღირებულება და მახასიათებლები დარგების, პროდუქტების მიხედვით და ეცადოს, დააკმაყოფილოს გლობალური მოთხოვნები. ეს იოლი საქმე არ იქნება. ის კომპანიებიც კი, ვინც უკვე გაიზარა საერთაშორისო სტანდარტების მნიშვნელობა, ბოლომდე ვერ ახერხებენ მათ სრულფასოვან გამოყენებას. თუმცა ერთ-ერთი მთავარი პრობლემა ფინანსური რესურსების ნაკლებობაში მდგომარეობს, რაც სტანდარტიზაციისათვის აუცილებელი დანახარჯების გაწევის საშუალებას არ აძლევს კერძო სექტორს. უნდა აღინიშნოს, რომ ასოცირების შეთანხმება გულისხმობს ინდივიდუალურ გარდამავალ პერიოდებს სხვადასხვა სექტორებისათვის და ქართული ბიზნესი დროის ამ ინტერვალებში თანდათანობით მოახერხებს ევროსტანდარტთან მიახლოებას. თუ საქართველოს სურს, რომ მომხმარებლის სტატუსიდან ამაღლდეს მწარმოებლის სტატუსამდე, ბიზნეს სექტორმა დროულად უნდა განახორციელოს გარდამავალი ეტაპით გათვალისწინებული ღონისძიებები, რაშიც ქართველ სპეციალისტებთან ერთად ევროკავშირის ექსპერტებიც გაუწევენ კონსულტირებას. ეს ხელს შეუწყობს ქვეყნის კონკურენტუნარიანობის ამაღლებას ევროკავშირის საბაზრო სივრცეში და საქართველო აამოქმედებს ჩშპ+ ით გათვალისწინებული შეღავათების ათვისებას.

სტანდარტები მნიშვნელოვანწილად განაპირობებს ქვეყნის განვითარების ყველა ასპექტს, განსაკუთრებით კერძო სექტორის მცდელობას, დააკმაყოფილოს მოთხოვნა მსოფლიოს სხვადასხვა ბაზარზე მუდმივად მზარდი ხარისხის საქონელსა და მომსახურებაზე. ზოგადად, სტანდარტების შემუშავება მიზნად ისახავს პროდუქციის კონკურენტუნარიანობის ამაღლებასა და მისი უზრუნველყოფის ხელშეწყობას, ვაჭრობაში ტექნიკური ბარიერების მოხსნას, პროდუქციის უვნებლობისა და მისი ტექნიკური შეთავსებადობის უზრუნველყოფას.

ევროკომისიის და მთელი რიგი საერთაშორისო ორგანიზაციების ხელშეწყობით საქართველოს ხელისუფლებამ 2005 წლის 27 დეკემბერს მიიღო კანონი სურსათის უვნებლობის შესახებ, რომელიც თითქმის მთელ აგრობიზნესის სექტორს ავალდებულებს დანერგოს და განახორციელოს საკვების უვნებლობის სტანდარტები.

ცნობილია, რომ ინსტიტუტები განსაზღვრავენ როგორც მთელი საზოგადოების, ასევე მისი ეკონომიკური ბაზისის, ანუ საბაზრო ეკონომიკის ნორმალური ფუნქციონირების პირობებს, ამიტომ მათი

დეფორმაცია და გავლენის ცალკეული ჯგუფების ინტერესებზე მორგება განაპირობებს ინფორმაციის ასიმეტრიულობას, ბაზრების არასრულყოფილებას, მონოპოლიური ურთიერთობების გაბატონებასა და ალტერნატიულ მიმართულებებს შორის რესურსების არაეფექტიან განაწილებას, რაც აფერხებს საზოგადოების ფართო ფენების აქტიურობას, მათი ნიჭისა და უნარის გამოვლენა—გამოყენებას, ახშობს მათ აქტიურობას ინვესტიციების, ინოვაციებისა და სოციალური მოღვაწეობის სფეროებში, ეს ხელს უშლის ქვეყნის გრძელვადიან ეკონომიკურ განვითარებას. თანამედროვე მკვლევარები განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებენ ინსტიტუტების ხასიათს ინოვაციებისადმი დამოკიდებულების კონტექსტში. შესაბამისად, ამა თუ იმ ქვეყნის ეკონომიკური წარმატების (ან წარუმატებლობის) მიზეზად მიიჩნევენ ისეთი პოლიტიკური და ეკონომიკური ინსტიტუტების არსებობას (ან არარსებობას), რომლებიც ხელს უწყობენ საზოგადოების ნებისმიერი ფენის წარმომადგენლის მიერ საკუთარი შესაძლებლობების გამოვლენა—გამოყენების ნახალისებას, თითოეული ინდივიდის ძალისხმევისა და ინოვაციების წამახალისებელი სტიმულების შექმნას.

მათი აზრით, მხოლოდ ინკლუზიური ინსტიტუტები უზრუნველყოფენ სტიმულებს ეკონომიკურ აქტივობაში საზოგადოების ყველა ფენის ჩასართავად. ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით, საქართველოში საბაზრო ეკონომიკის თანამედროვე მოთხოვნების შესატყვისი ინსტიტუციური გარემოს ჩამოყალიბების მიზნით საჭიროა სახელმწიფო და საბაზრო კოორდინაციის ინსტიტუტების განვითარება და საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფა-დახვეწა. მნიშვნელოვანია საკანონმდებლო ნორმების რეალიზაციის ქმედითი მექანიზმების ფორმირება, ასეთი მექანიზმების არარსებობისას თვით ყველაზე სასარგებლო ინსტიტუტების ეფექტიანობაც კი მცირდება. ინსტიტუტების ჩამოყალიბებისას კი უპირატესობა უნდა მიენიჭოს ინკლუზიურ ინსტიტუტებს, რადგან სწორედ ასეთი ინსტიტუტების ჩამოყალიბება შეუწყობს ხელს: ბაზრების ეფექტიანობის ამაღლებას, კონკურენტული ურთიერთობების გაღრმავებას, ტრანსაქციული დანახარჯების შემცირებას, საზოგადოების წევრებსა და ეკონომიკის სუბიექტებს შორის ცივილური ურთიერთობების ჩამოყალიბებას, შესაძლებლობებისა და შედეგების შედარებით სამართლიან განაწილებას, რაც ქვეყნის მდგრადი და უსაფრთხო განვითარებისა და მოსახლეობის კეთილდღეობის ამაღლების აუცილებელი პირობაა.

საქართველოს სტრატეგიები, ინსტიტუტები და საბაზრო ნორმები ეტაპობრივად უახლოვდება ევროკავშირის სტანდარტებს. საგარეო პოლიტიკა მიზნად ისახავს მტკიცე, ურთიერთსასარგებლო პარტნიორობის ჩამოყალიბებას ჩვენი რეგიონის ქვეყნებთან

და მის ფარგლებს გარეთ.

ამრიგად, კონკურენციის პოლიტიკის ყოვლის-მომცველი სტრატეგიით საქართველოს მთავრობა გამოხატავს პოლიტიკურ ნებას, ჩამოაყალიბოს თანამედროვე კონკურენციის პოლიტიკა, მოიყვანოს საქართველოს კანონმდებლობა საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკასთან შესაბამისობაში. უწყებათაშორისმა სამუშაო ჯგუფმა შეიმუშავა სტრატეგია და სამოქმედო პროგრამა შესაბამის სამინისტროებსა და სხვა დაინტერესებულ მხარეებთან თანამშრომლობით. ზემოთაღნიშნული ზომების გატარების შედეგად მოსალოდნელია: ეკონომიკური ზრდის სტიმულირება და ქვეყნის ეკონომიკური განვითარება: მოკლევადიან პერსპექტივაში მშპ-ს ზრდა 1,7%-ით, ხოლო გრძელვადიან პერსპექტივაში 4,3%-ით; მოკლევადიან პერსპექტივაში ექსპორტის 9%-ით, იმპორტის 4,4%-ით, გრძელვადიან პერსპექტივაში კი ექსპორტის 12 %-ით, ხოლო იმპორტის 7,5%-ით ზრდა.

ყოველივე ამის შედეგად საქართველოში იქნება ევროპული დონის სურსათის უვნებლობისა და ხარისხის ეროვნული ინფრასტრუქტურის სისტემები, რაც ხელს შეუწყობს ქართული სასოფლო-სამეურნეო და ინდუსტრიული პროდუქციის თავისუფალ განთავსებას ევროკავშირის ბაზარზე და ასევე, ადგილობრივ ბაზარზე უვნებელი და უსაფრთხო პროდუქტის მიწოდებას.

ბამოყენებული ლიტერატურა

1. დ. კვარაცხელია, „ინსტიტუტები და ეკონომიკური განვითარება“, 2014, 185.
2. “Trade Sustainability Impact Assessment in support of negotiations of a DCFTA between the EU and Georgia and the Republic of Moldova”, ECORYS და CASE-ის კვლევა, 2012.
3. <http://www.smr.gov.ge/docs/doc204.pdf> 2016
4. <http://www.economy.ge/?page=ecoreview&s=20> 2017